

увага приділяється формуванню цілей маркетингової діяльності, які мають абсолютно і повністю стати інструментами для досягнення загальних цілей організації. Грамотно здійснений стратегічний аналіз ефективності використання маркетингового потенціалу як складової потенціалу підприємства є запорукою успішності підприємства. Проходження запропонованих етапів стратегічного аналізу дасть змогу підприємству:

- визначити свої сильні та слабкі сторони;
- поставити цілі та сформувавши стратегію;
- зменшити вплив негативних факторів;
- пов'язати вирішення своїх стратегічних проблем через маркетингові інструменти;
- забезпечити дотримання обраної стратегії шляхом синхронізації маркетингової діяльності із загальними цілями підприємства.

Література

1. Гродовський О.В. Маркетингові механізми реалізації економічної стратегії промислового підприємства / О.В. Гродовський // Вісник Хмельницького національного університету. – 2008. – С. 17-25.
2. Ковтун О.І. Стратегія підприємства : навч. посібн. / О.І. Ковтун. – Львів : Вид-во "Новий світ – 2000", 2007. – 324 с.
3. Мороз Л.А. Стратегічний аналіз маркетингового потенціалу підприємства / Л.А. Мороз, Т.В. Лебідь // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2009. – С. 45-50.
4. Ткаченко С.А. Стратегічний аналіз маркетингової діяльності підприємств / С.А. Ткаченко. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.management.com.ua>.
5. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібн. / О.С. Федонін, І.М. Рєпіна, О.І. Олексюк. – К. : Вид-во КНЕУ, 2004. – 316 с.

Станасюк Н.С., Марущак О.Я. Аналіз маркетингового потенціала підприємства в контексті стратегічного підходу

Обоснованы важность и необходимость проведения стратегического анализа маркетингового потенциала предприятия. Указаны основные этапы его проведения и проанализирована роль маркетингового потенциала в деятельности предприятия.

Ключевые слова: стратегический анализ, маркетинговый потенциал, маркетинговая стратегия.

Stanasyuk N.S., Marushchak O.Ya. Marketing potential analysis of enterprise in context of strategic approach

The importance and need of strategic analysis of marketing potential enterprise is grounded. The main stages of its making are determined and the role of marketing potential in enterprise activity is analyzed.

Keywords: strategic analysis, marketing potential, marketing strategy.

УДК 330.8(477.83)

Здобувач І.Р. Шевчик – Львівська КА

ДАГЛАС НОРТ ПРО ЗАЛУЧЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОГО АНАЛІЗУ ДО ІСТОРІЇ ЕКОНОМІКИ

Окреслено основні засади інституційного аналізу в історії економіки у трактуванні лауреата Нобелівської премії Дагласа Норта. Актуальною проблемою є неоінституціональне осмислення проблем ринкової трансформації у посттоталітарних державах загалом та в Україні, зокрема. Власне доктрина нового інституціоналізму дає змогу чітко окреслити стратегічні пріоритети реформування у країнах перехідної економіки.

Вступ. У сучасній економічній науці зростає розуміння того, що залучення інституційного аналізу до економічної теорії та історії економіки є одним із найважливіших векторів удосконалення цих дисциплін. Механізм інституцій тобто дотримання обмежень, сформований тією чи іншою нацією, впродовж її історії особливо важливий. Це демонструє досвід багатьох країн, що розвиваються: часто вони просто "перепишують" конституції та закони розвинених країн, але ці закони не діють так само ефективно, як у розвинених країнах, бо не створюються ефективні механізми дотримання цих норм – вони діють або вибірково, або їх взагалі немає (хоча, причиною цього може бути не тільки погане дотримання формальних правил, але й відмінність у неформальних нормах – інша культура, наприклад). У цьому сенсі надзвичайно важливою є національна самоідентифікація інституціональної матриці суспільства, що є неможливою без відродження національної господарської традиції.

Таке відродження неможливе без мобілізації змодернізованих національних ідеологічних стереотипів, побудованих на самобутній моделі ментальності (культура, досвід, навчання), які впливають на ставлення, довіру до інституцій, а, отже, і на ефективність останніх.

Дослідження економічної українки дорядянської доби, що проводилися протягом 90-х років XX та на початку XXI століть С. Злупком, Л. Горкіною, П. Леоненком, І.-С. Коропецьким та іншими вченими, переконливо показали, що вітчизняна економічна наука кінця XIX – початку XX століть активно оперувала елементами інституціонального підходу до вивчення багатьох економічних явищ та категорій.

Серед сучасних дослідників проблем взаємовпливу громадянського суспільства та економіки особливе місце належить роботі сучасного американського соціолога Роберта Д. Патнама "Творення демократії", де методологічні засади неоінституціоналізму посідають чільне місце. У монографії дослідника з проблем урядування та ефективності роботи державних інституцій різного рівня, на прикладі Італії на основі численних історичних та статистичних матеріалів, доведено, що рівень соціально-економічного розвитку суспільства найбезпосередніше і найтісніше пов'язаний зі ступенем розвитку громадянських традицій, зі здатністю людей утворювати різноманітні громадські організації, гуртки, товариства і брати активну участь у їхній роботі. Він, зокрема, стверджує, що протягом XX ст. шанси досягти високого соціально-економічного розвитку менше залежали від початкових соціально-економічних умов, ніж від сили громадянських традицій. На підставі глибокого інтердисциплінарного аналізу Роберт Д. Патнам доводить, що сучасна кореляція між громадянськістю та економікою свідчить про вплив громадянськості на економіку, а не навпаки.

Одним із чільних репрезентантів нового інституціоналізму є Дуглас С. Норт, що зумів чітко окреслити проблему необхідності та перспективності залучення цієї наукової доктрини до історії економіки.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз основних переваг залучення інструментарію інституціоналізму до історії економіки у трактуванні лауреата Нобелівської премії Дагласа Норта.

Результати. Нова інституціональна економічна теорія (неоінституціоналізм), започаткована Дугласом С. Нортом, ґрунтується на твердженні, що економіка функціонує в певних інституціональних рамках, де культура та ідеологія значною мірою визначають економічний розвиток [1, 2]. Як наголошує Д. Норт: "Історія демонструє, що ідеї, ідеології, міфи, догми та упередження мають значення" [1, с. 7].

Важливим елементом нового інституціоналізму є поняття трансакційних витрат, тобто витрат на економічну діяльність. За Д. Нортом, одним із важливих факторів, що визначають такі витрати, є ідеологічні переконання учасників про навколишній світ та чесність встановлених у ньому правил гри. Інституції, у трактуванні Д. Норта, це обмеження, створені людьми, які формують взаємодію між ними. Ці обмеження створюють для зниження невизначеності через структурування людської поведінки. Вони складаються з формальних (правила, закони, Конституції) і неформальних обмежень (норми поведінки, звичаї добровільно обрані для себе правила поведінки) та механізмів забезпечення їх дотримання (совість, помста, соціальні чи державні санкції) [1, с. 7-9].

Відповідаючи на запитання: "Яке значення має явне залучення інституційного аналізу до написання (і, безперечно, читання) історії економіки та історії взагалі?", Д. Норт твердить, залучення інституцій до історії дає змогу нам дати кращий її опис, ніж ми могли б це зробити за інших умов. Докліометрична історія економіки фактично будувалася навколо інституцій і зуміла дати картину неперервності розвитку та інституційної зміни, тобто еволюційний опис. Та оскільки вона ґрунтувалася на шматках теорії і статистики, то не піддавалася узагальненню та аналізу, які виходили б за рамки по суті конкретного випадку. Кліометричний внесок – це застосування систематичних положень теорії (неокласичної теорії) до історії і використання досконалих кількісних методів до окреслення та перевірки історичних моделей [1, с. 174-175].

Однак ми, на думку вченого, заплатили високу ціну за некритичне сприйняття неокласичної теорії. Хоча систематичне застосування теорії ціноутворення до історії економіки було великим внеском неокласичної теорії, сама ця теорія має справу з розміщенням ресурсів у цей момент часу, тобто з надзвичайно вузькою темою для істориків, для яких головне питання полягає в тому, щоб пояснити зміни впродовж часу. Понад це, вважалося, що розміщення ресурсів відбувається у світі, де немає для цього жодних перешкод, тобто у світі, в якому інституції не існують або не мають значення. Ці дві умови виказують, що таке насправді історія економіки: спроба пояснити різні моделі зростання, застою і занепаду суспільств упродовж часу, а також дослідити, яким чином перешкоди, що виникають унаслідок людської взаємодії, породжують зовсім розбіжні результати.

Застосувавши неокласичну теорію до історії, історики економіки змогли з користю для науки зосередити свою увагу на варіантах вибору та обмеженнях. Це означає, що ми змогли зрозуміти, які обмеження визначають і скорочують сукупність варіантів вибору для людей. Однак ці обмеження продиктовані не обмеженістю людської організації, а технологією та доходом. Але навіть технологія, принаймні в рамках неокласичної теорії, завжди була зовнішнім чинником і тому ніколи не стала складовою частиною теорії.

Про значення широкого інституційного поля, сформованого на основі відродження самобутніх засад національної господарської культури, наголошують й інші теоретики неоінституціоналізму. Так, Джеймс Марч та Йоган Ольсен у своїй книзі "Перевідкриття інституцій" [3], до поняття інституцій відносять "усталений порядок, процедури, домовленості, ролі, стратегії, організаційні форми і технології, навколо яких будується політична діяльність, ... переконання, парадигми, кодекси, культура і знання, які оточують, підтримують, удосконалюють і заперечують ці ролі та усталений порядок" [4, с. 153].

Звідси – коріння явища "залежності від шляху" за визначенням Норта. Воно полягає у тому, що напрям інституціональних змін "зміщується в угоду інтересам уже наявних організацій" [5, с. 17].

Докліометричні історики економіки також ставили технологію на передній план. Так, уявлення про Промислову революцію як про великий вододіл у людській історії ґрунтується на факті нерівномірного темпу технологічної зміни у вісімнадцятому столітті. Таке уявлення робить з технології творця людського добробуту і постулює, що дорога до утопічного суспільства – це просто історія збільшення виробничої потужності. Норт у цьому контексті наголошує також на хибності доктрини Маркса: "Марксистська теорія хибна, бо вимагає докорінної зміни людської поведінки для досягнення результатів, а ми не маємо свідчень про таку зміну навіть після сімдесяти років існування" [1, с. 176].

Говорячи про неокласичну теорію, вчений стверджує, що хоча вона безпосередньо не стосується питань самого економічного зростання, проте з точки зору основних постулатів теорії розумно припустити, що ця проблема надумана (хоча темпи зростання могли б змінюватися). Оскільки обсяг виробництва визначається основним капіталом (фізичним і людським), а в неокласичному світі його можна збільшити шляхом інвестування у галузі з найвищою нормою прибутку, то виробничі фактори не залишаться постійними. Подолати проблему обмеженості ресурсів можна шляхом інвестування в нові технології. Так само можна вирішити проблему нестачі будь-яких інших факторів і таким чином змінити їх за допомогою капіталовкладень у нове знання. Сучасні неокласичні моделі зростання, побудовані на ідеї збільшення прибутків (Romer, 1984), нагромадження фізичного та людського капіталу (Lucas, 1986), істотно залежать від існування чіткої структури стимулів як рушійної сили. У своєму дослідженні Баумол (Baumol, 1986) мимоволі доходить до цього висновку, коли виявляє збіжність шляхів економічного розвитку шістнадцяти розвинутих країн (країн з приблизно однаковою структурою стимулів), а не серед країн з державно-плановою економікою або серед менш розвинутих країн з помітно іншою структурою стимулів. Намагання пояснити різний історичний досвід економік або сучасну відмінність у функціонуванні економіки в розвинених країнах, країнах з державним плануванням та менш розвинених країнах без залучення до моделі структури стимулів, породжених інституціями, здається мені марною справою.

Традиційне підкреслювання істориків промислової революції як ключа до досягнення утопічного суспільства так само хибне, бо значній частині світу не вдалося реалізувати потенційні вигоди від технології. Насправді су-

часна технологія може загострити багато проблем, що стосуються людських суперечностей. Вона таки зробила їх ще не безпечнішими [1, с. 177].

Акцентування ролі технології мало благодатний вплив на написання історії економіки. Ряд повоєнних досліджень Саймона Кузнеця, Роберта Со-лоу, Едварда Денісона, Мозеса Абрамовича і Джона Кендрика привів до з'ясування джерел економічного зростання за допомогою аналізу зміни продуктивності виробництва. Хоча дослідження упродовж сорока років усе ще не розкрили всіх таємниць стосовно джерел зміни продуктивності виробництва, вони збільшили наші знання про основні рушійні сили економічного зростання, оскільки зосередження уваги на зростанні продуктивності – це, безумовно, правильний напрям з'ясування цих визначальних сил. Технологія встановлює межу досяжного економічного зростання. Коротко кажучи, у світі з нульовими трансакційними витратами нагромадження знань і їхнє застосування (фізичний і людський капітал) – ключ до потенційного добробуту людей у суспільстві. Д. Норт наголошує, що ідеологія відіграє значну роль в інституційній моделі і вона таки змінює поведінку людей. Але найразючіші дані про роль ідеології в соціалістичних та утопічних суспільствах полягають у тому, що, навіть будучи спочатку потужною силою у вирішенні проблеми "їзди зайцем" і створенні революційних кадрів, тобто у примушуванні людей поводитися по-іншому, вона має тенденцію з плином часу хиріти, коли нашітовхується, як засвідчують останні події у Східній Європі, на поведінку як джерело максимізації особистого багатства" [1, с. 177].

Порівнюючи старий капіталізм та модерні форми економічного устрою, Норт зауважує: "Як неокласичну модель, так і модель, побудовану на експлуатації, рухають гравці, що намагаються максимізувати своє багатство, а формує структура інституційних стимулів. Відмінність між ними полягає в тому, що чітка інституційна структура в першому випадку породжує ефективні конкурентні ринки, а економіка, стимульована збільшенням прибутку або накопиченням капіталу, зростає. У другому випадку зростання імперіалістичної економіки або економіки серцевини відбувається під впливом інституційної структури, що веде до експлуатації залежних або периферійних економік" [1, с. 178].

Важливим є висновок вченого про те, що якщо бідні країни бідні тому, що є жертвами інституційної структури, яка перешкоджає їхньому економічному зростанню, то ця інституційна структура накинута ззовні, визначена внутрішніми чинниками чи є поєднанням зовнішніх і внутрішніх причин. Власне систематичне дослідження інституцій дає відповідь на ці запитання [1, с. 177].

В останньому розділі фундаментальної праці "Інституції, інституціональні зміни та функціонування економіки" Норт показав, що "стимули – основні чинники функціонування економіки. Вони присутні у застосовуваних теоріях і мають конкретну форму та вплив. Висуваючи стимули на передній план, ми звертаємо увагу на їхню ключову роль у функціонуванні економіки" [1, с. 175-179]. Водночас вчений наголошує на тому, що залучення інституційного аналізу до економічної науки та історії економіки означає переспрямування наголосу, але не відмову від уже розроблених інструментів. Таке перес-

прямування передбачає зміну поняття раціональності і його наслідків, включення ідей та ідеологій до інституційного аналізу, конкретне вивчення трансакційних витрат, потрібних для функціонування політичних та економічних ринків, і розуміння наслідків залежності інституційної зміни від її шляху для історичної еволюції економік. Водночас, на думку дослідника "залишаються в силі основні знаряддя неокласичної теорії ціноутворення і досконалі кількісні методи, розроблені поколінням прибічників кліометрики" [1, с. 175-176].

Теоретичні висліди Норт ілюструє прикладами з історії економіки США та доводить, що інституційний аналіз вводить у теоретичну схему вирішальну важливість англійської інституційної спадщини та ідей для створення колоніальної економіки й відносно ефективних для тієї епохи ринків. Спадщина, як констатує вчений, була не лише економічною, але також політичною та інтелектуальною: "Міські збори і самоврядування, колоніальні асамблеї та інтелектуальні традиції (від Гобса до Лока) стали істотним елементом залучення подій 1763-1789 років до історії політичних та економічних організацій, якими рухало суб'єктивне сприйняття питань, породжених інституційною структурою нової незалежної держави" [1, с. 177].

Власне інституційний інструментарій дає змогу замінити аналіз частковостей описом цілісної картини і таким чином допомогти глибшому розумінню вирішального періоду в історії США. В економіці США дев'ятнадцятого століття створилося сприятливе середовище для економічного зростання. Питання про те, що створило сприятливе середовище, привернуло до себе увагу дослідників, які вивчали наслідки Конституції, еволюції права, роль кордонів, позиції корінних американців та іммігрантів, а також інші особливості суспільства, що впливали на стимули. По суті саме адаптивно ефективні особливості інституційної моделі (офіційні та неофіційні обмеження, закладені в позиції і цінності) створили економічне і політичне середовище, що стимулювало продуктивну діяльність організацій та розвиток професійної майстерності, а також накопичення знань.

Норт доводить, що все це становить суть інституційної основи: "Що саме було істотним для цієї моделі, що спеціально було створене для заохочення зростання продуктивності та гнучкої реакції, а що було випадковим побічним продуктом інших цілей – усе це становить важливу тему, дослідження якої допоможе глибше зрозуміти природу економічного зростання" [1, с. 175]. Говорячи про витрати, пов'язані з цим зростанням, дослідник зауважує, що "частина цих витрат – ціна, сплачена за адаптивну ефективність. Система викинула за борт багатьох невдач – фермерів, що розорилися на пограниччі, судноплавні компанії, коли ми втратили відносну перевагу в морських перевезеннях, чорноробів, що постраждали від безробіття і зниження заробітної платні внаслідок напливу іммігрантів у 50-х роках дев'ятнадцятого століття. Однак частина цих витрат була наслідком інституцій, що спричинили експлуатацію індивідів і груп – індіанців, рабів і досить часто іммігрантів, робітників і фермерів – на користь тих, хто мав міцніші позиції в обстоюванні своїх інтересів" [1, с. 175-176].

Політична складова інституційної основи віддзеркалена в інтелектуальних течіях та ідеології учасників тогочасного процесу в США. Якщо фер-

мер міг тільки спостерігати цінову дискримінацію з боку залізниці або зернового елеватора, то платформа Популістської партії відображала загальні ідеологічні погляди, як-от усвідомлення тягара золотого стандарту, панування монополій та згубних наслідків діяльності банкірів. Власне неможливим видається осмислити напряду змін у державному ладі та економіці, породжених згаданими рухами, якщо не зрозуміємо їхнього змісту: "Хоч би якими були справжні "причини фермерських бідувань, що викликали невдоволення наприкінці дев'ятнадцятого століття, саме уявлення фермерів мали значення і привели до змін у політичній та економічній інституційній основі" [1, с. 176].

Внаслідок існування інституційної основи, доводить вчений, на результати можуть вплинути також суб'єктивні моделі учасників з інших організацій. Те, чи Верховний суд зрозумів наслідки справи, пов'язаної з Чотирнадцятою поправкою до Конституції США, та інші присуди, що поступово змінювали юридичну основу, залежало від того, чи інформаційний зворотний зв'язок з наслідками існуючих законів був надійним і приводив до правильних моделей. Моделі (правильні чи неправильні), якими учасники керувалися у своїх діях, поступово змінювали судову систему.

Загальний внесок, який може зробити інституційний аналіз в історію економіки, полягає в тому, щоб перетворити її у справжній історичний сюжет, тобто в те, що було втрачено з появою кліометрики. Більша частина історії залежить від шляху відповідно до природи обмежень, що прийшли з минулого і поставили поточну сукупність варіантів вибору в певні рамки, а тому зробили її зрозумілою. Але велика її частина відбиває головнішу роль залежності інституційної зміни від її шляху як наслідку здатності інституційної основи приводити до збільшення прибутків. Підсилення інституційної основи політичними та економічними організаціями завдяки зовнішнім ефектам мережі стосунків та іншим джерелам збільшення прибутків залишило свій відбиток на історії економіки США. Але організації також спричинювали поступову зміну, і ця суміш визначальної стабільності та поступової зміни може дати нам глибший опис історії [1, с. 176-179].

Ще однією переконливою ілюстрацією інституціонального значення історико-культурних фільтрів є спільне Барі Вайнгастом дослідження Норта (North and Weingast, 1989) де стверджується, що докорінні зміни в англійській державі внаслідок Англійської революції 1688-89 рр. були вирішальним чинником у розвитку англійської економіки. На початку сімнадцятого століття неодноразові фінансові кризи привели династію Стюартів до необхідності вдатися до примусових позик, продажу прав на монополію та інших практичних заходів (включно з конфіскацією майна), що робили права власності менш надійними. Як парламент, так і суди на основі загального права втяглися в неперервну боротьбу з англійською короною. Врешті-решт це призвело до громадянської війни, після якої було зроблено кілька невдалих експериментів з альтернативними політичними інституціями. Монархію відновили 1660 р., але наслідком цього було повторення політичної боротьби навколо фінансових прерогатив династії Стюартів, що в кінцевому рахунку привело до скинення короля. Революціонери намагалися розв'язати проблему контролю над свавільною конфіскаційною владою монарха. Встановилося верховен-

ство парламенту і центральний (парламентський) контроль за фінансовими справами. Скоротилися королівські прерогативи, суди стали незалежними (принаймні від монарха), а верх взяли суди на основі загального права. Головним наслідком цього було збільшення надійності прав власності.

Проте найшвидшим та найразючішим наслідком виявився швидкий розвиток ринків капіталу. Після Англійської революції уряд не тільки став платоспроможним, але також отримав доступ до безпрецедентного рівня запасів капіталу. Лише за дев'ять років (від 1688 до 1697 р.) уряд збільшив свої борги на порядок. Різка зміна у бажанні позичальників постачати кошти відбувала їхнє чітке уявлення про те, що уряд поважатиме свої зобов'язання.

Заснування Англійського банку 1694 р. для посередницької діяльності з державним боргом поклало також початок приватним операціям. У той час почало діяти й багато інших банків. На початку вісімнадцятого століття з'явився широкий вибір облігацій та обігових документів, а відсоткова ставка за приватний кредит, здається, приблизно дорівнювала відсотковій ставці за державний кредит.

Надійність прав власності і розвиток державного та приватного ринку капіталів були інструментальними чинниками не тільки подальшого швидкого економічного розвитку Англії, але також її політичної гегемонії та панування у світі. Англія не могла б перемогти Францію, якби не здійснила фінансової революції (Dickson, 1967); кошти, що стали доступними завдяки зростанню боргу від 1688 до 1697 р., були необхідною умовою успіху Англії у тодішній війні з Францією, а також у наступній (від 1703 до 1714 р.), з якої вона вийшла переможницею як головна держава у світі.

Таким чином, інституції визначають функціонування економік, але що створює ефективні інституції? На прикладі країн Східної Європи Норт показує, що "існування відносно продуктивних інституцій де-небудь у світі та недорогої інформації про відповідні особливості їхнього функціонування – потужний стимул до зміни для економік з поганими показниками функціонування" [1, с. 176-178].

Інституціональний аналіз дає ключ до розуміння двох пов'язаних між собою рис інституційної основи економік: неофіційних обмежень і трансакційних витрат, властивих політичному процесу. Неофіційні обмеження беруть свій початок у передачі цінностей засобами культури, у розширенні і застосуванні офіційних правил для розв'язання конкретних проблем обміну, у вирішенні проблем безпосередньої координації. Саме вони мають всеохопний вплив на інституційну структуру. Ефективні традиції старанної праці, честі і чесності просто знижують трансакційні витрати й уможливають складний продуктивний обмін. Такі традиції знаходять підтримку у відповідних ідеологіях. Власне це підтверджує значимість т.зв. культурних фільтрів. Суб'єктивні уявлення учасників не тільки виводяться з культури, але постійно змінюються під впливом досвіду, що проходить через фільтр (визначений культурою) понятійних побудов. Тому докорінні зміни відносних цін поступово змінюють норми та ідеології тим швидше, чим нижчі інформаційні витрати.

Висновки. Як показує досвід перехідних суспільств та виразно демонструє сучасний стан українського соціуму, інституціональні (чи, точніше, квазіінституціональні) зміни, які є вигідними для певної групи інтересів (т. зв. пострадянських олігархічних кланів), не мають ефекту у масштабах всієї економіки, усього суспільства. Звідси – коріння явища "залежності від шляху" за визначенням Норта. Воно полягає у тому, що напрям інституціональних змін "зміщується в угоду інтересам уже наявних організацій". Внаслідок цього явища деякі держави, "застрагають" у непродуктивній інституціональній системі і опиняються на маргінесі світового розвитку.

Отже, нова інституціональна економічна теорія, започаткована лауреатом Нобелівської премії Дугласом Нортом, відкриває нові можливості для економічних досліджень. За допомогою її категорій, таких як транзакційні витрати, інституції, організації, інституціональні рамки, інституціональні зміни, "залежність від шляху", "дилема інституціональних змін" можна концептуально осмислити і описати ті економічні явища, що не знаходять свого пояснення в традиційній економічній теорії. Актуальною проблемою є неоінституціональне осмислення проблем ринкової трансформації у посттоталітарних державах загалом та в Україні, зокрема. Власне доктрина нового інституціоналізму дає змогу чітко окреслити стратегічні пріоритети реформування у країнах перехідної економіки.

Література

1. **Норт Дуглас.** Інституції, інституціональні зміни та функціонування економіки / Дуглас Норт. – К. : Вид-во "Основи", 2000. – 198 с.
2. **Douglass C. North.** Structure and Change in Economic History / Douglass C. North. – New York: Norton & Company, 1981. – 284 s.
3. **James G. March and Johan P. Olsen.** Redesigning Institutions The Organization Basis of Politics / James G. March and Johan P. Olsen. – New York: The Free Press, 1989. – 470 s.
4. **Пол Леслі А.** Аналіз державної політики / Пол Леслі А. – К., 1999. – 255 с.
5. **Douglass North C.** Transaction costs, institutions and Economic Performance / Douglass C. North. – International Center for Economic Growth, San Francisco, CA, ICEG Occasional papers, 1992. – № 306. – 196 s.

Шевчук І.Р. Даглас Норт о привлечении институционального анализа к истории экономики

Очерчены основные принципы институционального анализа в истории экономики в трактовке лауреата Нобелевской премии Дагласа Норта. Актуальной проблемой является неоинституциональное осмысление проблем рыночной трансформации в посттоталитарных государствах в целом и в Украине, в частности. Собственно доктрина нового институционализма дает возможность четко очертить стратегические приоритеты реформирования в странах переходной экономики.

Shevchyk I.R. Douglas North about enlisting institutional analyses to history of economics

At the article outlines the general principles of institutional analyses in history economics at the treating of Nobel's prize winner Douglas North.

The issue of the day is a new-institutional comprehension of problems of market transformation in the post-totalitarian states on the whole and in Ukraine, in particular. Actually the doctrine of new institutional enables expressly to outline strategic priorities of reformation in the countries of transitional economy.